

342.12

พ.ร.บ.

ร.3

ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

19 S.A. 2539

ปริญญาโท

ของ

พยง นาคอ่อน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

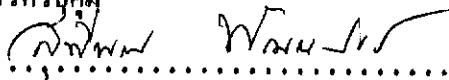
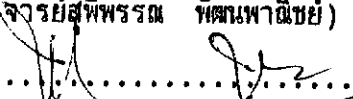
พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

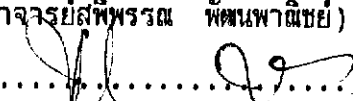
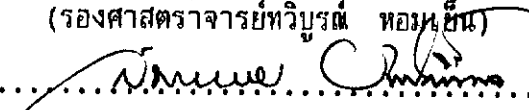
B.525201

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์สุพิพรรณ พิศนพานิชย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์สุพิพรรณ พิศนพานิชย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริฎา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์สุพิศพรรณ พัฒนพาณิชย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ทวีบุรณ หอมเย็น กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นที่มีคุณค่าตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการ สอบปากเปล่า และได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน์ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานควบคุม ปริญญานิพนธ์มาในช่วงแรก และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา อาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นางสาวศศิธร วงษ์เมตตา ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร นายประเสริฐ ทองประเจียด ศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ว่าที่ร้อยตรีจรรยา มุ่งการนา ผู้อำนวยการโรงเรียนพร้าโน้ลวิริยะ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ นายเจลียว หีบท่าไม้ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นในการสร้างแบบสอบถามตลอดจนผู้บริหาร และ ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่ให้ความร่วมมือ ตอบแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ และตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามลำดับ

ขอขอบคุณ คุณวีรวัฒน์ นาคอ่อน คุณบุญเยี่ยม มีแก้ว และเพื่อน ๆ พี่ ๆ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา รุ่น 20 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการทำ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

คุณประโยชน์ที่พึงจะมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ และพระครูสาครธรรมโสภณ ที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

พยุง นาคอ่อน

สารบัญ

บทที่	หน้า	
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	7
	ความหมายของการวางแผน	10
	ความสำคัญของการวางแผน	11
	องค์ประกอบของการวางแผน	14
	กระบวนการวางแผน	16
	ปัญหาในการวางแผน	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	34
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	35
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	36
	ขั้นตอนในการสร้าง เครื่องมือและการหาคุณภาพ เครื่องมือ	37
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
	การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	38
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	71
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	79
ประวัติย่อของผู้วิจัย	94

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	36
2	จำนวนร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	44
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและเป็นรายชั้นตอน	45
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน จำแนกเป็น รายข้อ	46
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นดำเนินการวางแผน จำแนกเป็นรายข้อ	49
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นปฏิบัติตามแผน จำแนกเป็นรายข้อ ..	51
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นติดตามและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ	54
8	เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน โดยรวมและจำแนกเป็นรายชั้นตอน	57

9	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่	58
10	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่	59
11	เปรียบเทียบปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน ชั้นดำเนินการวางแผน ชั้นปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตาม และประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	60
12	เปรียบเทียบปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน ชั้นดำเนินการวางแผน ชั้นปฏิบัติตามแผน ชั้นติดตาม และประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการวางแผนตามแนวความคิดของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 22

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศนอกจากเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงของชาติแล้ว การศึกษามักว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบาย นำหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข สามารถเกื้อหนุนในการที่จะพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 8) ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้ นอกจากจะจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) แล้วควรมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเด่นด้วยคุณธรรม สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขในสังคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จาเนียร ศศิบุตร. 2536)

อนึ่ง รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายระดมทรัพยากรและสรรพกำลัง เพื่อพัฒนาชนบทในลักษณะของการผสมผสานสติปัญญา แนวความคิด ประสบการณ์ ความรู้และการปฏิบัติการของหน่วยงานในท้องถิ่นซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหนึ่งร่วมกันทำกับ 3 กระทรวง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข การทำงานร่วมกันนี้ต้องอาศัยหลักการและวิธีการของการวางแผนเป็นสำคัญ เพื่อให้การบริหารงานสัมฤทธิ์ผลและในการวางแผนพบว่ามีปัญหาหลายด้าน เช่น บุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่องกระบวนการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติยังไม่จริงจัง รวมทั้งเมื่อเสนอแผนที่ทำไปแล้วก็ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณตามต้องการ จึงทำให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์นัก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารด้วยกระบวนการวางแผนจึงมีนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดจัดทำแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โดยเริ่มจากหน่วยงานของสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตลอดจนกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 ข : 6) และจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 8 - 9) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผน ไม่มีการวางแผนบริหารงานและที่มักมักไม่นำไปปฏิบัติตามแผน ทำให้การบริหารไม่มีกรอบ ไม่มีแนวทางที่แน่นอนเป็นเพียงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันมากกว่า ซึ่งจะเป็นการส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดจำนวน 111 โรงเรียน กับ 1 โรงเรียนสาขา จากการรายงานการประเมินผลคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2536 พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ยกเว้นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ที่สูงกว่าเป้าหมาย (แผนปฏิบัติการประจำปี 2537 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. 2537 : 14)

จากรายงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร คงต้องมีปัญหาในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งอย่างแน่นอน โดยเฉพาะกระบวนการวางแผน ซึ่งการวางแผนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้ามีการวางแผนการบริหารโรงเรียนที่ดีแล้วย่อมส่งผลให้โรงเรียนมีกรอบมีแนวทางในการบริหารอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน แน่แน่นอนขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนการบริหารโรงเรียนโดยตรงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ว่ามีปัญหาคู่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผนมากน้อยเพียงใด โดยการสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูล ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ให้ทราบปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาใช้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขวิธีการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ และผู้เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาของการวางแผนการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ

- 1.1 ขั้นเตรียมการวางแผน
- 1.2 ขั้นดำเนินการวางแผน
- 1.3 ขั้นปฏิบัติตามแผน
- 1.4 ขั้นติดตามและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2537

จำนวน 1,896 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 111 คน และครู จำนวน 1,785 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผู้วิจัยได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified - Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 91 คน ครู จำนวน 313 คน รวม 404 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพด้านตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 121 คน)

3.1.2.2 ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)

3.1.2.3 ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนมากกว่า 300 คน)

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ

3.2.1 ชั้นเตรียมการวางแผน

3.2.2 ชั้นดำเนินการวางแผน

3.2.3 ชั้นปฏิบัติตามแผน

3.2.4 ชั้นติดตามและประเมินผล

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ทำให้การวางแผนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ไม่บรรลุวัตถุประสงค์
2. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นที่ประกอบด้วยเหตุผลของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน
3. การวางแผนการบริหารโรงเรียน หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อกำหนดแนวทางหรือทิศทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในรอบปีหนึ่ง ๆ ตามภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษา
4. กระบวนการวางแผน หมายถึง การกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนรายละเอียดในการเตรียมการวางแผนบริหารงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ทำให้การวางแผนมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและการดำเนินงานต้องเป็นไปตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ
 - 4.1 ขั้นเตรียมการวางแผน หมายถึง งานที่จะต้องคิดและทำก่อนดำเนินการวางแผน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดต่าง ๆ ในการกำหนดวิธีการวางแผน ตลอดจนการจัดเตรียมบุคลากร ทรัพยากรการบริหารให้พร้อมที่จะดำเนินการ
 - 4.2 ขั้นดำเนินการวางแผน หมายถึง การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลวิธีและเครื่องชี้วัด รวมทั้งขั้นตอนในการปฏิบัติตามแผนงานและโครงการ แล้วจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการการบริหารโรงเรียนออกมาเป็นรูปเล่ม
 - 4.3 ขั้นปฏิบัติตามแผน หมายถึง การปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในแผนบริหารโรงเรียน จัดเตรียมบุคลากร ตลอดจนทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ การควบคุม กำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหา สนับสนุนทรัพยากรและบริการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.4 ขั้นติดตามและประเมินผล หมายถึง การจัดทำแผน การควบคุมกำกับติดตามการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน คือ การประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ ขณะดำเนินการ และหลังสิ้นสุดโครงการ และการจัดทำรายงานเพื่อการนำปัญหามาแก้ไขต่อไป

5. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2537

6. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2537

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การจำแนกโรงเรียน โดยยึดจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

- 7.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 121 คน
- 7.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน
- 7.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัยได้รวบรวมเรียบเรียง และเสนอตามลำดับเนื้อเรื่องดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการวางแผน
 - 1.2 ความสำคัญของแผน
 - 1.3 องค์ประกอบของการวางแผน
 - 1.4 กระบวนการวางแผน
2. ปัญหาในการวางแผน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. สมมติฐานทางการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนบริหารการโรงเรียนประถมศึกษา

กฤษฎา โอภาสวัฒนา (2528 : 1021) กล่าวว่า ผู้บริหารในฐานะของผู้นำหรือหัวหน้าของหน่วยงาน มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้บรรลุตามภารกิจหน้าที่และจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายจึงต้องมีการวางแผนขึ้น ซึ่งในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะมีบทบาททุกขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนและจัดทำแผน เป็นผู้นำ ผู้ควบคุมดูแล และดำเนินงานในด้านการจัดทำแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนจัดทำเสร็จและนำไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งต้องประกอบด้วย การตัดสินใจเลือกปัญหาทางเลือก การกำหนดแผนงาน โครงการ และการประมาณทรัพยากรและรายจ่ายต่าง ๆ
2. การนำแผนไปปฏิบัติเมื่อจัดทำแผนเสร็จ การจะนำไปปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่มอบหมายงานให้บุคลากรในหน่วยงาน พร้อมกับดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การอำนวยความสะดวก คือ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และบริการในด้านการอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวก โดยคอยสอดส่องดูแลติดตามการปฏิบัติงาน ให้อัตโนมัติและสนับสนุนทรัพยากร

2.2 การควบคุม คือ คอยควบคุม ตรวจสอบ กำกับการ รวมทั้งการนิเทศงาน เพื่อควบคุมด้านมาตรฐาน คุณภาพ และระยะเวลา

2.3 การประเมินผลและรายงานผล คือ จัดทำระบบการรายงานผลให้สอดคล้องกับการกำหนดความก้าวหน้าของงาน ผลสัมฤทธิ์ของงาน และระยะเวลาตามโครงการหรือกิจกรรม ให้มีระบบการรายงานให้เหมาะสมและสม่ำเสมอ

3. การรายงานและประเมินผล (การติดตามและประเมินผล) เมื่อผู้บริหารได้รับรายงานการประเมินผลในช่วงใดช่วงหนึ่งของแผนหรือโครงการ หน้าที่ของผู้บริหาร คือ การวินิจฉัยตัดสินใจที่จะดำเนินการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติต่อไปด้วยวิธีการใด (ในกรณีที่มีปัญหา) และเพื่อพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่เสมอ (ในกรณีที่ไม่เกิดปัญหา) เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 27 - 52) ได้กำหนดงานที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องรับผิดชอบ 6 งาน คือ

1. งานวิชาการ ประกอบด้วย

- 1.1 การนำหลักสูตร ไปใช้
- 1.2 การจัดการเรียนการสอน
- 1.3 การจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 การส่งเสริมการสอน
- 1.5 การวัดและประเมินผล
- 1.6 การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินการ
- 1.9 การประชุมอบรมทางวิชาการ

2. งานบุคลากร ประกอบด้วย

- 2.1 การวางแผนบุคลากร เพื่อแสดงความต้องการบุคลากร
- 2.2 การเตรียมบุคลากร ได้แก่ การพิจารณาจัดคนเข้าทำงานและการ

ปรุมนิเทศบุคลากร

3. งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย
 - 3.1 การสํานะโนนักเรียน
 - 3.2 การรับเด็กเข้าเรียน
 - 3.3 การลงทะเบียนนักเรียน
 - 3.4 การแบ่งกลุ่มแบ่งชั้นนักเรียน
 - 3.5 การปฐมนิเทศ
 - 3.6 การรายงานเกี่ยวกับนักเรียน
 - 3.7 การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
 - 3.8 การย้ายและการจำหน่ายนักเรียน
 - 3.9 การทำระเบียบสนธิสัมพันธ์กับหลักฐานและประวัตินักเรียน
 - 3.10 การจัดกิจกรรมนักเรียน
 - 3.11 การจัดบริการแนะแนว
 - 3.12 การจัดบริการเกี่ยวกับสุขภาพ
 - 3.13 การจัดสวัสดิการต่าง ๆ
 - 3.14 การดูแลความเจริญก้าวหน้าของเด็ก
 - 3.15 การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและด้านอื่น ๆ
 - 3.16 การวิจัย ประเมินผล และติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว
4. งานธุรการและการเงิน ประกอบด้วย
 - 4.1 งานสารบรรณ
 - 4.2 การดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
 - 4.3 จัดทำ ควบคุม ดูแลงานเอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ เช่น สมุดหมายเหตุ
รายวัน ทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่าง ๆ
 - 4.4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน
5. งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย
 - 5.1 การจัดสำนักงาน ห้องธุรการ ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล ห้องประชุม และ
ห้องอื่น ๆ
 - 5.2 ดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้อยู่ใน
สภาพเรียบร้อย

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย

6.1 การให้ความร่วมมือกับชุมชน เช่น ให้ยืมสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์สำหรับจัดกิจกรรม และให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ เป็นต้น

6.2 การรับความช่วยเหลือจากชุมชน เช่น ให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยเป็นกรรมการศึกษา และเชิญสมาชิกในชุมชนมาเป็นวิทยากรสอนวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดั่งนั้น ย่อมต้องอาศัยงานการบริหารอย่างน้อย 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนั้นการบริหารงานทั้ง 6 งาน ย่อมต้องอาศัยกระบวนการวางแผนที่สำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการวางแผน การดำเนินการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการติดตามและประเมินผล

ความหมายของการวางแผน

จากการศึกษาพบว่านักวิชาการด้านการบริหารได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้หลายลักษณะ แตกต่างกันไปตามทัศนะของแต่ละคนที่ยึดถือ เช่น

สมชาย เทพแสง (2531 : 18) สรุปได้ว่า การวางแผนจะเป็นเรื่องของสิ่งต่อไปนี้

1. กระบวนการตัดสินใจ
2. การวินิจฉัยเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด
3. การคาดคะเนโดยใช้ข้อมูลประกอบ
4. เป็นเรื่องของอนาคต

สาอางค์ สีหาพงษ์ (2531 : 30) ได้สรุปไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการเตรียมชุดของการปฏิบัติการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการอาศัยหลักเหตุผลมาช่วยในการวิจัยโดยมุ่งให้เกิดความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและวิธีการที่ได้เลือกด้วยความพึงพอใจแล้วทั้งนี้ก็เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 24) อธิบายว่า การวางแผน หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 54) ได้ให้นิยามของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน หมายถึง การคิดหรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินการหรือการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างประหยัด และได้ประโยชน์สูงสุด

ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 89) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต

สมควร อินทะรังษี (2536 : 9) กล่าวว่า การวางแผนคือกระบวนการกำหนดแนวทางในการดำเนินการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การดำเนินการนั้น ๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายของนักวิชาการด้านการบริหารข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีการดำเนินการอย่างมีระบบสอดคล้องกับหลักวิชา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ความสำคัญของการวางแผน

เมื่อมีการจัดตั้งองค์การขึ้นมาก็จะต้องมีการวางแผนติดตามมาด้วยเสมอ เพราะการวางแผนเป็นการรวมแนวปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์การที่จะทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การบรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังที่มีผู้ให้ความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้ คือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 55) ได้บันทึกไว้ว่าการบริหารโดยการใช้แผนมีความสำคัญและทำให้ทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะ

1. เป็นการเตรียมการและแก้ปัญหาล่วงหน้า เพื่อให้เป็นการทำงานที่มีจุดมุ่งหมายเป็นการพัฒนาไปข้างหน้าตลอดเวลา ไม่หยุดอยู่กับที่ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
2. การปฏิบัติงานที่มีแผนมีระบบ ขั้นตอนและระยะเวลา สถานที่และเป้าหมายที่กำหนดไว้ค่อนข้างเด่นชัด นอกจากจะสะดวกในการดำเนินงานอย่างมากแล้วยังสามารถวัดความสำเร็จตรวจสอบและประเมินผล ได้อีกด้วย
3. ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในเรื่องแผนงานของโรงเรียน หรือได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ถ้ามีแผนอยู่แล้วก็จะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลาที่

4. สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหาร ผู้คุมนโยบายระดับต่าง ๆ สามารถวินิจฉัยตัดสินใจได้อย่างมีหลักเกณฑ์และถูกต้อง

5. ทำให้ทราบข้อมูลความเป็นมาในอดีต สถานการณ์ปัจจุบัน และการประมาณการในอนาคต เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบริหารและการจัดการวางแผน

6. การวางแผนทำให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และได้ผลคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะหลักในการวางแผนต้องคำนึงถึงการระดมทรัพยากรทุกอย่างที่มีอยู่ (อย่างจำกัด) มาดำเนินการตามความจำเป็นก่อนหลังให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ต่าง ๆ โดยเลือกวิธีที่ดีที่สุดทำให้เกิดการประหยัดในการใช้ทรัพยากร (คน วัสดุ เงิน การบริหารและการจัดการ) และระยะเวลา

7. การวางแผนทำให้เกิดการร่วมมือประสานงาน การประสานแผนและโครงการทั้งในหน่วยงานเอง ต่างหน่วยงาน และในระดับต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกัน ไม่เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อประหยัดและย่นระยะเวลาการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จได้เร็วยิ่งขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2534 : 2) กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า

1. ช่วยค้นหาหรือชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น หรือชี้ให้เห็นถึงโอกาสต่าง ๆ ที่อาจมีขึ้น

2. ช่วยปรับปรุงและยกระดับคุณภาพกระบวนการตัดสินใจภายในองค์การให้ดีขึ้น

3. ช่วยในการปรับทิศทางอนาคตขององค์การ ตลอดจนค่านิยมและวัตถุประสงค์ขององค์การให้ชัดเจนเสมอ

4. ช่วยให้แต่ละบุคคลหรือองค์การ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

5. ช่วยเหลือผู้บริหารให้สามารถมั่นใจที่จะนำองค์การให้อยู่รอดได้

ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 104) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการวางแผนที่มีต่อการบริหาร ดังนี้

1. การวางแผนสามารถบอกให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหาและโอกาสที่ปัญหาเหล่านั้นจะเกิดขึ้น

2. การวางแผนสามารถปรับปรุงแก้ไขขบวนการตัดสินใจภายในองค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้น
3. การวางแผนสามารถชี้เฉพาะให้เห็นถึงทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ในอนาคตของหน่วยงาน
4. การวางแผนสามารถช่วยให้แต่ละบุคคล หรือแต่ละหน่วยงานปรับเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
5. การวางแผนสามารถช่วยให้ผู้บริหารมีความมั่นใจในอันที่จะนำความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์กรและหน่วยงาน

เสนาะ ศรีพิเศษ (2535 : 9) กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนไว้ว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานหรือการจัดการที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพทำให้บุคคลากรทุกฝ่ายรู้ทิศทางการทำงานไปตามที่กำหนดไว้ มองเห็นช่องทางในการทำงาน รู้สภาพปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และพร้อมที่ตัดสินใจปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ได้ด้วยความมั่นใจ สามารถดำเนินงานได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดกำลังคน แรงงาน เงิน และเวลา เกิดการประสานงานร่วมกัน ช่วยให้มีการทำงานเป็นทีม ลดความซ้ำซ้อนและความขัดแย้งกัน ช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจกันด้วยดี สะดวกในการติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินผล เมื่อการวางแผนได้เตรียมการในทุกกระบวนการของการทำงานแล้ว ย่อมเป็นหลักประกันถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

อาจสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นการแก้ปัญหาล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพช่วยให้องค์กรอยู่รอดเจริญเติบโตไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดความต้องการ กิจกรรม วิธีปฏิบัติ เป็นการเตรียมการไว้สำหรับอนาคต โดยอาศัยเหตุผลและข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วมา ประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบทราบว่าทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อใด และทำเพื่ออะไร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการทำงานให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งยังช่วยลดความซ้ำซ้อนของงานส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ประกอบของการวางแผน

การวางแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน นักการศึกษาได้จำแนกองค์ประกอบของการวางแผนไว้พอสรุปได้ดังนี้

แอดคอฟฟ์ (ประชุม รอดประเสริฐ. ม.ป.ป. : 113 : อ้างอิงมาจาก Ackoff. 1970 : 5 - 6) จำแนกองค์ประกอบของแผนและการวางแผนไว้ดังนี้

1. จุดหมาย (Ends) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ ความมุ่งหวังหรือจุดมุ่งหมายของแผนที่ได้กำหนดขึ้น โดยอาจชี้ถึงสภาพปัญหาหรือความเป็นมาหรือภูมิหลังที่ต้องทำให้มีการวางแผน และรวมถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวางแผนนั้น
2. วิธีการ (Means) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วกำหนดเป็นทางเลือกไว้หลายทางเลือก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดหมาย (Ends) ที่ได้กำหนดไว้แล้ว เป็นองค์ประกอบแรก
3. ทรัพยากร (Resources) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงประเภท ปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการที่จะต้องจัดสรรให้กับวิธีการหรือทางเลือกที่ได้กำหนดไว้
4. การนำแผนไปใช้ (Implementation) เป็นองค์ประกอบที่ระบุถึงวิธีการหรือการตัดสินใจ เพื่อเลือกทางเลือกหรือแนวทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์ของแผนซึ่งได้กำหนดไว้ ทางเลือกในการดำเนินงานจะต้องมีลักษณะที่ประหยัดและให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสม จึงจะถือว่าเป็นทางเลือกและการดำเนินงานที่ดี
5. การควบคุม (Control) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานของแผนว่าเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการปรับปรุงหรือหาทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไร การควบคุมจะต้องเป็นไปทุกขั้นตอนทุกระยะการดำเนินงานและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
6. การใช้เทคนิคและวิธีการ เพื่อให้การวางแผนมีประสิทธิภาพ เช่น การทดสอบความเชื่อมั่น การพิจารณาความเป็นไปได้ การยึดหยุ่นเพื่อปรับแผนเมื่อมีความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับองค์การบริหารและสภาวะแวดล้อมทางสังคม

แคมป์เบลล์ บริดจ์ส์ และนิสเตรนค์ (สมควาร อินทรวงษ์. 2536 : 41 ;

อ้างอิงมาจาก Campbell, Bridges and Nystrand. 1977 : 341) ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบพื้นฐานของการวางแผนมี 3 ประการ คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การกำหนดทางเลือกในการดำเนินการเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมาย
3. การปฏิบัติตามทางเลือกที่กำหนด

กิตติมา ปรีดีติลภ (2532 : 25) ให้ความเห็นว่า การวางแผนควรประกอบด้วย

7 องค์ประกอบ คือ

1. วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่า จะมีการปฏิบัติอะไรและอย่างไร เป็นการชี้ทางให้เห็นและเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดและหลงทาง วัตถุประสงค์จะต้องกำหนดไว้แจ่มแจ้งชัดเจน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ต้องมีการจัดเรียงลำดับวัตถุประสงค์ และมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ ไป
2. มาตรฐานในการบริหาร เป็นการกำหนดความต้องการ ความสมดุล และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหลาย มาตรฐานเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการควบคุม การกำหนดอาจเขียนเป็นคำอธิบายหรือโดยการบอกกล่าวด้วยคำพูดให้ถือปฏิบัติตาม
3. งบประมาณ ได้แก่ แผนการรับและแผนการจ่าย ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดเป็นเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม และใช้เป็นแผนการควบคุมได้
4. แผนงาน เป็นแผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และการจัดเรียงลำดับของกิจกรรม ซึ่งจะต้องทำตามกำหนดระยะเวลา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
5. นโยบาย หมายถึง การตกลงขั้นต้นในการกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ และสอดคล้องกัน และแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์การให้ดีที่สุด
6. วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของงานทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกัน มีการจัดเรียงลำดับ พร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติ ตลอดจนจัดสายทางเดินของงานไว้ด้วย วิธีปฏิบัติควรจะแน่นอนมั่นคง จะเปลี่ยนแปลงต่อเมื่อมีเหตุการณ์กระทบต่อการดำเนินงานเกิดขึ้นเท่านั้น
7. วิธีกร หมายถึง ขั้นตอนของวิธีปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง และเป็นการกำหนดว่างานนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ ค่าใช้จ่าย เวลา เงิน และกำลังคน

เสนาะ ศรีพิเศษ (2535 : 15) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. การกำหนดเป้าหมาย

3. การกำหนดทางเลือกรวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญ
4. การกำหนดแนวทางปฏิบัติและวิธีการดำเนินงาน
5. การกำกับควบคุม การตรวจสอบและการสนับสนุน
6. การแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งระหว่างการวางแผนและระหว่างการปฏิบัติ

ตามแผน

7. การใช้เทคนิคและวิธีการเพื่อให้การวางแผนมีประสิทธิภาพ เช่น การทดสอบความเชื่อมั่น การพิจารณาความเป็นไปได้ การยืดหยุ่นเพื่อปรับแผนเมื่อมีความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับองค์การบริหารและสภาวะแวดล้อมทางสังคม

จากองค์ประกอบของการวางแผนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การกำหนดทางเลือกรวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญ
4. การกำหนดแนวทางปฏิบัติและวิธีการดำเนินงาน
5. การกำกับควบคุม การตรวจสอบและการสนับสนุน
6. การแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งระหว่างการวางแผนและระหว่างการปฏิบัติตามแผน

กระบวนการวางแผน

การใช้แผนจะประสบผลสำเร็จเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผน นักวิชาการได้เสนอแนะขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมของการวางแผนไว้หลายขั้นตอนที่น่าสนใจ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 92 - 97) ได้แบ่งขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการวางแผนไว้ 5 ประการ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting the Objective)
2. การประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน (Evaluation Present Condition)
3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Collection and Analysis of Data)
4. การปฏิบัติตามแผน (Execution of the Plan)
5. การติดตามและปรับปรุงแผน (Monitoring and Review)

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2529 : 29 - 31) วิเคราะห์ว่า กระบวนการวางแผนการศึกษา แบ่งออกได้ 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการวางแผน
 - 1.1 การจัดตั้งหน่วยงานวางแผน
 - 1.2 การจัดทำวิธีการวางแผน
 - 1.3 การจัดรูปโครงสร้างกลไกการบริหารการศึกษาเสียใหม่ โดยให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและนำแผนไปใช้
 - 1.4 จัดสร้างเครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์สถิติและข้อมูลที่สำคัญในการวางแผน
 - 1.5 การกำหนดวัตถุประสงค์
2. ขั้นตอนการวางแผน แบ่งออกได้ 6 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 การวินิจฉัยวัตถุประสงค์ เน้นความสอดคล้อง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ
 - 2.2 การกำหนดนโยบาย
 - 2.3 การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคต
 - 2.4 การจัดลำดับความสำคัญ
 - 2.5 การกำหนดเป้าหมาย
 - 2.6 การทดสอบความเป็นไปได้
3. ขั้นตอนการจัดแผน มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ
 - 3.1 เพื่อเสนอกระบวนการตัดสินใจต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ
 - 3.2 เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบในการนำกระบวนการตัดสินใจนั้นไปใช้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติ
4. ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดของแผน
 - 4.1 จัดทำแผน คือ การแจกแผนออกตามสาขาต่าง ๆ
 - 4.2 การจัดทำโครงการและรายละเอียดโครงการ
5. ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ
 - 5.1 การประสานกระบวนการวางแผน เข้ากับกระบวนการจัดการงบประมาณประจำปีและแผนประจำปี

5.2 การใช้เทคนิควิธีการทางด้านการบริหาร เช่น การมอบหมายอำนาจ การประสานงาน การให้คำปรึกษา การมอบหมายความรับผิดชอบ การกำหนดวิธีส่งผลกลับคืน การควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. ขั้นตอนประเมินผล การปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ เพื่อเหตุผลดังนี้

6.1 ค้นหาข้อบกพร่อง

6.2 วินิจฉัยข้อบกพร่อง

แม็ชชีส และเดากาส (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 118 ; อ้างอิงมาจาก Massie and Douglas, 1981 : 220 - 222) ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนคือ

1. การระบุหรือการกำหนดเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงาน
2. การค้นหาแนวทางหรือโอกาสและการพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา
3. การเปลี่ยนโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
4. การเลือกวัตถุประสงค์ที่ดีที่สุด เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน
5. การตรวจสอบทบทวนผลอันเกิดจากการปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 ข : 35 - 37) ได้กำหนดขั้นตอนของการวางแผนโดยทั่วไปไว้ 6 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
 - 1.1 แต่งตั้งคณะทำงาน
 - 1.2 วางแผนการดำเนินงาน
 - 1.3 จัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นเบื้องต้น
2. ขั้นวิเคราะห์สภาพและปัญหา
 - 2.1 ศึกษาแนวโน้มในอนาคต
 - 2.2 วิเคราะห์ปัญหา
3. ขั้นกำหนดแผน
 - 3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์
 - 3.2 การกำหนดนโยบาย
 - 3.3 การกำหนดมาตรการหรือกลวิธีการพัฒนา
 - 3.4 การกำหนดเป้าหมาย

4. ^๕ขั้นจัดทำรายละเอียดของแผน
 - 4.1 กำหนดแผนงาน/โครงการ
 - 4.2 การประสานแผนงานและโครงการ
 - 4.3 การกำหนดแผนที่เพื่อการจัดการศึกษา
5. ^๕ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
6. ^๕ขั้นติดตามและการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 6) ได้กำหนดแนวปฏิบัติให้แก่งานในสังกัดใช้ในการวางแผน 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ

1. ^๕ขั้นเตรียมการวางแผน มีรายละเอียดของขั้นเตรียมการวางแผนดังนี้
 - 1.1 คณะครูในโรงเรียนและคณะกรรมการศึกษาร่วมประชุมเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในการจัดทำแผน (ประมาณเดือนมกราคมของทุกปี เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการปีการศึกษาต่อไป) เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นและยอมรับในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน และให้คณะครูอาจารย์ได้จัดเตรียมตัวและเตรียมรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ (รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของปีการศึกษาที่ผ่านมา) ที่จำเป็นในการวางแผนไว้
 - 1.2 เมื่อทราบจำนวนงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรแล้ว จึงจัดให้มีการประชุมคณะครูอาจารย์ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ ให้เหมาะสมกับจำนวนงบประมาณ อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำแผนในขั้นรายละเอียดต่อไป
 - 1.3 คณะครูอาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการจัดทำแผนเป็นเรื่อง ๆ (จำนวนของคณะทำงานแต่ละชุดพิจารณาตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความสามารถของบุคลากรที่จัดตั้งขึ้น) โดยให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น คณะทำงานเพื่อศึกษาเตรียมการรับเด็กเข้าเรียน คณะทำงานพัฒนาการสอนกลุ่มประสบการณ์ คณะทำงานเรื่องอาคารสถานที่ เป็นต้น

นอกจากนี้ การจัดตั้งคณะทำงานแล้ว อาจใช้วิธีมอบงานเป็นโครงการให้ครูอาจารย์รับผิดชอบเป็นเรื่อง ๆ ไป
- 1.4 หลังจากตั้งคณะทำงาน หรือมอบหมายโครงการให้ครูอาจารย์และมอบหน้าที่ กำหนดระยะเวลาและหลักเกณฑ์การทำงานแล้ว ก็เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการวางแผน

2. ขั้นตอนการวางแผน มีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการวางแผนไว้ดังนี้

2.1 สํารวจและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้สภาพปัจจุบันและปัญหา ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นต้องทราบ เพื่อที่จะสามารถกำหนดความต้องการและตัดสินใจดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

2.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ครูอาจารย์หรือคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ควรเสนอให้คณะครูอาจารย์พิจารณา หากเป็นของโรงเรียนอาจกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุม เพื่อแสดงให้เห็นภาพโดยส่วนรวมของกลุ่ม ส่วนรายละเอียดและการกำหนดที่ค่อนข้างจะชัดเจนนั้น จะอยู่ในโครงการซึ่งบรรจุไว้แล้วในแผน

2.3 แผนงานหรืองานโครงการ และงบประมาณ (คณะทำงานหรือครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายควรเสนอคณะครูอาจารย์ เพื่อขอรับความเห็นชอบในขั้นต้นก่อน) เป็นส่วนประกอบสำคัญของแผน เป็นวิธีการหรือส่วนที่สนับสนุนให้แผนบรรลุความสำเร็จได้ การกำหนดแผนงานหรืองานโครงการและงบประมาณนี้ต้องสัมพันธ์กัน

สำหรับโครงการจะต้องแสดงรายละเอียดพอสมควร มีหลักการ เหตุผลที่มีข้อมูลประกอบ มีความเป็นไปได้จริง ๆ ในแง่ของการดำเนินการ การปฏิบัติได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และเงิน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงการประหยัดและให้ได้ผลคุ้มค่า

โครงการควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด สามารถวัดได้ ประเมินผลได้ หรือเปรียบเทียบได้ นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีแผนปฏิบัติการ อันประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้นตอน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติและควบคุม ตรวจสอบ ประสานแผนและโครงการภายในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ จะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้แผนบรรลุผลสำเร็จหรือสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงควรระวังในการจัดทำโครงการให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีความเป็นไปได้ทุก ๆ ด้าน

2.4 กำหนดวิธีดำเนินการของโรงเรียนตามแผน เพื่อให้แผนประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.5 กำหนดให้มีการควบคุม ติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

3. **ขั้นปฏิบัติตามแผน** เป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะหากไม่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ แผนที่วางไว้ก็จะเสียเปล่า ในขั้นตอนการดำเนินการตามแผน มีกิจกรรมสำคัญที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

3.1 เมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้วและลงมือปฏิบัติ ขณะเดียวกันควรเสนอคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เพื่อนำไปรวบรวมเป็นแผนกลุ่มโรงเรียน เพื่อสนองปัญหาและความต้องการในลักษณะรวมของกลุ่ม เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนและช่วยให้มีการปฏิบัติได้จริง

3.2 ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามโครงการจะต้องเตรียมบุคลากร เทคนิค วิธีการ และทรัพยากรต่าง ๆ โดยการจัดทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการทำงาน เป็นต้น เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและแบ่งงานได้เหมาะสม

3.3 ปฏิบัติตามแผนหรือปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ หากมีปัญหาหรืออุปสรรคก็รับพิจารณาหาทางแก้ไขปรับปรุงทันที โดยการพิจารณาและตัดสินใจร่วมกันของคณะกรรมการ

3.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยยึดตามขั้นตอนที่ได้วางไว้และมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานและผลงานอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นในทางปฏิบัติได้เมื่อมี ปัญหาหรืออุปสรรค เช่น อาจเร่งปฏิบัติงานในขั้นตอนใดหรือชะลอในขั้นตอนใดในระหว่างปฏิบัติงานได้ แต่ก็สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในที่สุด

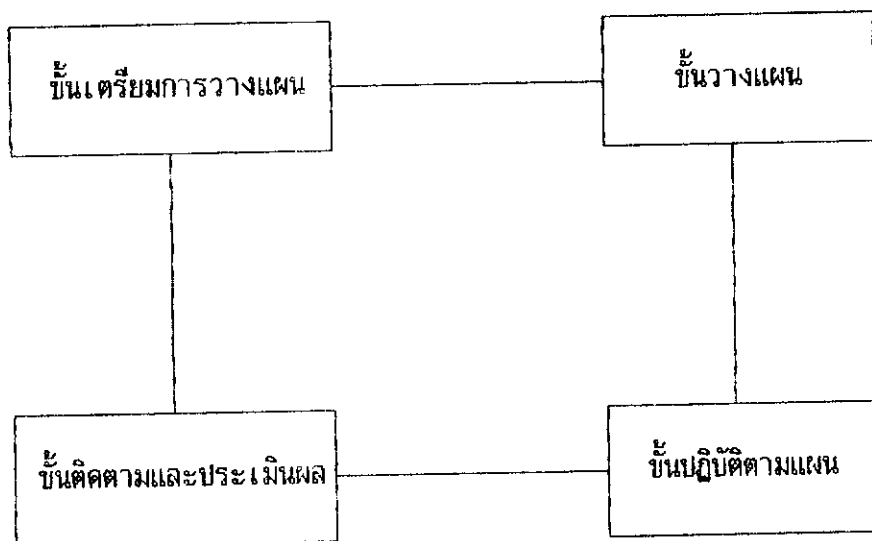
4. **ขั้นติดตามผลและประเมินผล** มีขั้นตอนการประเมินผลการวางแผนไว้ ดังนี้

4.1 ควรมีการติดตามและตรวจสอบอยู่เสมอในระหว่างปฏิบัติหรือจบขั้นตอนแต่ละขั้นตอน เพื่อพิจารณาผลงานว่าตรงตามที่กำหนดตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ เพื่อแก้ไขได้ทันที และอาจร่วมกันกำหนดระยะเวลาของการติดตามและตรวจสอบตามความเหมาะสม (การตรวจสอบทำโดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย)

4.2 ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ขั้นเตรียมการก่อนเริ่มโครงการระหว่างปฏิบัติงาน (อาจเป็นภาคการศึกษา ภาคละ 1 ครั้ง) และเมื่อสิ้นสุดโครงการ

4.3 ควรจัดให้มีระบบการรายงาน โดยการตกลงกันในเรื่องระยะเวลา เพื่อแสดงความคืบหน้าของโครงการ โดยมีแบบรายงานถึงคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ (คณะกรรมการเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงาน)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการวางแผนตามแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการวางแผนตามแนวความคิดของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สรุปกระบวนการวางแผนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การควบคุม กำกับ ติดตามและการประเมินผล และการปรับแผนหรือจัดทำแผนใหม่

สำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตาม และประเมินผล

ปัญหาในการวางแผน

ในกระบวนการวางแผนผู้บริหารมักจะพบปัญหานานาประการ กล่าวคือ การวางแผนมักจะ ไม่ค่อยเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ นักวิชาการได้เสนอประเด็นปัญหาในการวางแผนไว้หลายประการ คือ

สํานักงาน สํานักงาน (2523 : 37) ได้สรุปปัญหาในการวางแผนดังนี้ การวิเคราะห์ที่งบประมาณไม่สอดคล้องกับลักษณะของการจัดทําแผน ผู้บริหารให้ความสนใจและเข้าใจเรื่อง การวางแผนพัฒนาน้อย ยังขาดความเข้าใจกันระหว่างหน่วยงานวางแผนกับศูนย์การปฏิบัติ โดยต่างฝ่ายต่างเข้าใจว่า อีกฝ่ายไม่เข้าใจเนื้อหาของงานที่ปฏิบัติ จึงประสานการวางแผนร่วมกัน ได้ไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้การจัดระบบข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นก็ไม่เอื้ออํานวยต่อการวางแผน ระบบงบประมาณมีการปรับเปลี่ยนไม่แน่นอน การจัดองค์การภายในหน่วยงานยังไม่เหมาะสม ขาดความเชื่อมโยงกับแบบแผนแม่บท ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่องด้วย

สมบุรณ์ อุบัติมภ์ (2532 : 94) ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาจเกิดขึ้นจากการวางแผนดังนี้

1. การขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. การขาดข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญกับหลักวิชาการวางแผนอย่างเพียงพอ กล่าวคือ ใช้วิธีการวางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์
4. การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายไม่แน่นอน หรือไม่ประสานสอดคล้องกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผน
5. การนำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาพัวพันกับการวางแผน
6. สภาวะแวดล้อม อันได้แก่ สภาพสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นปัญหาต่อการวางแผน
7. การขาดปัจจัยในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังคน กําลังเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สํานักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 224) ได้วิเคราะห์เพื่อวางแผนอัตรา กําลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี 2533 - 2535) ของสํานักงานศึกษาธิการอำเภอ พบว่าการปฏิบัติงานในฐานะศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผนมีปัญหาดังนี้

1. ขาดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูล กรอกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมาย
2. การรวบรวมข้อมูลทำได้ล่าช้าและไม่ทั่วถึง เนื่องจากสภาพพื้นที่กว้างขวางและขาดความร่วมมือจากหน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
3. ขาดงบประมาณในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ
ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 105 - 106) ได้กล่าวถึง ปัญหาในการวางแผน ดังนี้
 1. ความยากลำบากในการหาข้อมูลและสมมติฐานที่ถูกต้องแน่นอน
 2. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
 3. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายในองค์กร เช่น บุคคลภายในหน่วยงาน นโยบายของหน่วยงาน และจำนวนของเงินลงทุน
 4. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ยากแก่การควบคุม เช่น บรรยากาศทางการเมือง การเรียกร้องของกลุ่มบุคคล และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
 5. เวลาและค่าใช้จ่ายในการวางแผนและการดำเนินงานตามแผน
 ปัญหาในการวางแผนจากที่กล่าวมาแล้ว สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ 7 ประการ คือ
 1. ขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
 2. ขาดข้อมูลในการวางแผน
 3. ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน
 4. ขาดทรัพยากร ซึ่งได้แก่ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ เงินและวัสดุอุปกรณ์ในการวางแผน
 5. แผนที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับนโยบาย
 6. ขาดการควบคุม กำกับ นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
 7. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง
 เสนาะ ศรีพิเศษ (2535 : 22) ได้สรุป ปัญหาในการวางแผนพอที่จะจำแนกได้ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

1.1 ผู้วางแผนขาดความรู้ ความสามารถ

1.2 มีบุคลากรไม่เพียงพอ

1.3 ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการวางแผนโดยเฉพาะ

1.4 ผู้บริหารและบุคลากรในองค์การไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนขอใช้

วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.5 ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจมักจะถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นหลักในการ

ตัดสินใจ

1.6 บุคลากรในองค์การเห็นว่า การวางแผนเป็นความยุ่งยาก ล้าสมัย ใช้งบ

ประมาณและเวลา

1.7 เอาผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.8 ผู้บริหารไม่กล้าที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง

2. ปัญหาเกี่ยวกับระบบและวิธีการทำงาน

2.1 ขาดแหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการวางแผน

2.2 ในการจัดทำข้อมูล ไม่ได้นำข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมาและข้อมูลอื่น ๆ มา

วิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา

2.3 ขาดการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

2.4 ไม่วิเคราะห์ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการว่าผลตอบแทนคุ้มกับ

ทุนหรือไม่

2.5 ขาดการติดตามผล ควบคุม กำกับ อย่างต่อเนื่อง

2.6 ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ในการเขียน

โครงการมักเป็นความต้องการมากกว่าความเป็น

3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1 ลักษณะนิสัยของคนไทยส่วนใหญ่มักทำอะไรตามใจของตนเอง ท่าง่าย ๆ

มักตัดสินใจเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ส่งเสริมการทำงานอย่างมีแผน

3.2 สภาพแวดล้อมในปัจจุบันทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ทำให้การวางแผนในปัจจุบันดำเนินการไม่สอดคล้องจึงเป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติงานได้ง่าย

3.3 ข้อจำกัดในทรัพยากรการบริหาร เป็นอุปสรรคในการวางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย

3.4 วัตถุประสงค์ นโยบาย ในระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จึงเป็นเหตุให้ไม่สัมพันธ์กับการดำเนินงานในระดับล่าง ทำให้การปฏิบัติงานและการประสานงานไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน

จากการที่นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้กล่าวถึง ปัญหาในการวางแผนไว้ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ปัญหาในการวางแผนมีดังต่อไปนี้

1. ผู้วางแผนขาดความรู้ทางหลักวิชาการในเรื่องการวางแผน
2. ขาดข้อมูลและข่าวสารที่ดีสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการมีไม่เพียงพอ
4. ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ขาดความรู้
5. การกำหนดแผนงานและโครงการไม่สอดคล้องกับนโยบาย
6. ขาดการติดตามและประเมินผลและปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการประเมินผลงานตามแผน ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูโดยรวมและโดยงานแยกตามตำแหน่ง วุฒิ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน มีความเห็นว่าการบริหารโรงเรียนกับครูสอนมีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนทั้ง 3 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้สอน ส่วนข้าราชการครูซึ่งมีวุฒิ ประสบการณ์ และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุธีย์ จันทนาวัฒน์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในสวนกลาง ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผล จากผลการวิจัย

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากในขั้นก่อนการวางแผน และขั้นการประเมินผล ส่วนขั้นการวางแผนและขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

โกมินทร์ สังคนอง (2530 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในด้านกระบวนการวางแผน ผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผล
2. ผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2525 - 2529) ส่วนใหญ่ได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ
3. ปัญหา และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผน คือ กรรมการขาดความรู้ความสามารถด้านการวางแผน มีเวลาจำกัด มีจำนวนน้อย ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย งบประมาณ ขาดความสอดคล้องสัมพันธ์กันและกำหนดไว้ไม่เหมาะสม วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผลกำหนดไว้ไม่ชัดเจน งานในแผนไม่ครอบคลุมงานจริง ผู้บริหารระดับสูงกำหนดนโยบายแทรกซ้อนมาก งานในแผนจึงทำได้ไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาบางประการ ได้แก่ ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวางแผนเป็นกรรมการ มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กรรมการก่อนปฏิบัติงาน มีการจัดระบบข้อมูลให้สมบูรณ์ และมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของแผนด้วย

3.2 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร บุคลากรที่มีขาดความรู้ความสามารถเฉพาะงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์

สนั่น สุธากุล (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีทัศนะต่อการวางแผนบริหารโรงเรียนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านหรือรายข้อในแต่ละด้าน ก็อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและทุกข้อ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนในด้านการศึกษา

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน
ด้านการดำเนินงานตามแผน และด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

สมศักดิ์ เจือกวั้น (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการศึกษา
ค้นคว้า พบว่า

1. ระดับปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทักษะ
ของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทักษะ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05
4. ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทักษะ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มี
ขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทักษะ
ของครู อาจารย์ ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และปฏิบัติงานใน
โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทรงเกียรติ พิฆังคล (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารและครูอาจารย์มีทักษะต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้งสาม
ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนก็พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
ทุกขั้นตอน
2. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี
และสูงกว่า 10 ปี มีทักษะต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้งสามขั้นตอน ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้งสามขั้นตอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ในขั้นตอนการจัดทำแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง มีทัศนคติว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีทัศนคติว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก

4. ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้งสามขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนคติว่ามีปัญหามากกว่าครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งระหว่าง 5 - 10 ปี และสูงกว่า 10 ปี ตามลำดับ

5. ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้งสามขั้นตอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายขั้นตอนพบว่า ในขั้นตอนการประเมินผลงานตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง มีทัศนคติว่ามีปัญหามากกว่าครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่

ศุภฤกษ์ พูเฒ่า (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการวางแผนปฏิบัติการและด้านการจัดหางบประมาณของโรงเรียนระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจสั่งการ ด้านการกำหนดงานให้บุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการติดตามตรวจสอบงาน

สมพร ขุนพิสัย (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาดมีการจัดทำแผน

โดยหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างานรับผิดชอบงานวางแผน มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนจัดทำแผน จัดทำข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวางแผน ยึดนโยบายของกรมสามัญ ในการกำหนดทิศทางการวางแผนให้ความรู้ เกี่ยวกับการเขียนโครงการ แผนปฏิบัติการ เมื่อนำแผนไปปฏิบัติโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ส่วนปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนทุกขนาดพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนทุกขนาด พบว่าขึ้นการเตรียมการวางแผนในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวิมล นาคเหล็ก (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัย สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอนสำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกขั้นตอน

เสนาะ ศรีพิเศษ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นตอนติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน ส่วนปัญหาการวางแผนของโรงเรียนแยกตามขนาดของโรงเรียน มีปัญหาทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลางทุกขนาด ปัญหาที่พบแยกได้ดังนี้

1. ปัญหาการวางแผนงานของโรงเรียนแยกตามขั้นตอนทุกขั้นตอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาที่สำคัญแต่ละขั้นตอนดังนี้ คือ

1.1 ขั้นตอนเตรียมการวางแผน คือ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

1.2 ขั้นตอนการวางแผน คือ การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการเกี่ยวกับระยะเวลาและงบประมาณ

1.3 ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ คือ การดำเนินงาน/โครงการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและระยะเวลาที่กำหนด

1.4 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล คือ การอำนวยความสะดวก นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตามแผนงานและโครงการ

2. ปัญหาการวางแผนงานของโรงเรียนแยกตามขนาดโรงเรียน มีปัญหาทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลางทุกขนาด โดยมีปัญหาสำคัญของแต่ละขนาดโรงเรียน คือ

2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาด้านการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการเกี่ยวกับระยะเวลาและงบประมาณการดำเนินงานให้ครบทุกโครงการตามแผนปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวก การนิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตามแผนงานและโครงการ

2.2 โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาด้านการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การปรับแผนงานและโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการและงบประมาณการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวก การนิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตามแผนงานและโครงการก่อนการดำเนินการ

2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ปัญหาด้านการนำผลการประเมินผลที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการเกี่ยวกับระยะเวลาและงบประมาณการศึกษาแผนงานและโครงการก่อนนำไปปฏิบัติและการดำเนินการโครงการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานและการตรวจสอบเอกสารแผนงานและโครงการ

สมควร อินทะรังษี (2536 : ง - จ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน:ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการเตรียมการวางแผน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีปัญหา คือ การกำหนดระยะเวลาในการจัดทำแผนไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้

1.2 ขั้นตอนการดำเนินการวางแผน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีปัญหา คือ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความสำเร็จของแผนงาน โครงการในแผนปฏิบัติการ

1.3 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีปัญหา คือ การรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการทำได้ไม่ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

1.4 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีปัญหา คือ การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/โครงการที่ประเมิน

2. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นการเตรียมการวางแผนและขั้นการติดตามและประเมินผล สูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในขั้นการดำเนินการวางแผนและขั้นการปฏิบัติตามแผนที่ทัศนคติต่อปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ผลการศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนในต่างประเทศที่น่าสนใจ คือ

อาคินซันยา (Akinsanya. 1973 : 6286-A) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาของครูในคาลอส ประเทศไนจีเรีย ตามทัศนะของบุคลากรมัธยมศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้แผนประเมินและนิเทศงานวางแผนบริหาร วางแผนงานอบรมบุคลากร และวางแผนความสัมพันธ์กับชุมชน พร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนด้วย ครูควรพัฒนาหลักสูตรและการสอน การวางแผนมาตรฐานวิชาชีพครู วางข้อกำหนด การปฏิบัติงานและเงินเดือน แนะนำและประเมินผลแผนการศึกษา และได้ย้าให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนในฐานะกรรมการ

วอร์เรน (Warren. 1974 : 3561 - A) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการส่งเสริมครูประจำการ พบว่า คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผน

เคอร์ริด (Currid. 1982 : 28 - A) ได้ศึกษาการวางแผนในรัฐเวอร์จิเนีย ตะวันตก โดยศึกษาประชากรเกี่ยวกับที่อาศัยในท้องที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จะมีอิทธิพลต่อการวางแผนการศึกษาหรือไม่ อย่างไร โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยนี้ พบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเขตอุตสาหกรรม ในเขตที่อยู่อาศัยของคนมั่งคั่ง ในเขตที่อยู่อาศัยของคนหลายเชื้อชาติ และในเขตชุมชน มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนค่า การวางแผนที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารการศึกษามากกว่า

คาร์ลอน (Carlon. 1973 : 6288 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ผลในเป้าหมายของการวางแผนโรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐวิสคอนซิน ในช่วงปี 1960-1970 ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายของแผนงานในช่วงเวลาดังกล่าวมีอุปสรรคที่ดักที่สำคัญ ๆ พอจะสรุปได้ 3 ประการ คือ ขาดการสนับสนุนการเงินจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ ขาดเครื่องมือและเครื่องอำนวยความสะดวก และขาดบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนด้านการวางแผน

จาคอบเสน (Jacobsen. 1978 : 5232 - A) ศึกษากระบวนการวางแผนระยะยาวของศึกษาธิการ ในมลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานด้านการวางแผนกับความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการวางแผนกับอายุ การศึกษา ประสบการณ์ ขนาดของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และความมั่นคงในการทำงาน ผลการศึกษา ค้นคว้า ปรากฏว่า

1. ศึกษาธิการในชุมชนขนาดใหญ่ และศึกษาธิการที่มีวุฒิปริญญาเอก มีความรู้ในเทคนิคการวางแผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ และการกำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับมากกว่าศึกษาธิการในชุมชนขนาดกลาง ขนาดเล็ก และศึกษาธิการที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาเอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุเพิ่มจะมีความรู้ด้านเทคนิคการวางแผนระยะยาวสูงกว่าศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุครุณ้อยลงหรือคงที่
3. อายุและประสบการณ์ในการทำงานไม่มีผลต่อการมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกี่ยวกับความรู้ การปฏิบัติ และการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้รับในการวางแผนระยะยาว
4. ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างชุมชนที่มีการบรรจุครุคงที่กับการวางแผนการปฏิบัติการตามแผน และการกำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับในการวางแผนระยะยาว

โรเบิร์ต (Roberts. 1979 : 5247 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบในการวางแผนศึกษาของรัฐอัลบานา ได้กล่าวถึงสภาพสังคมและปรัชญาการศึกษาที่เปลี่ยนไปมีผลต่อการวางแผนการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนการศึกษาต้องกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยให้คณะกรรมการอันประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการวางแผน

เบลเบซ (Belbase. 1982 : 430 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการวางแผนในการจัดอาชีวศึกษาของประเทศที่กำลังพัฒนา ได้ทำการวิจัยที่ประเทศเนปาล ผลการวิจัยพบว่า ความล้มเหลวของการจัดการศึกษาวิชาชีพนั้น เพราะมีปัญหาดังกล่าวมากมาย เช่น สภาพสังคม และวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ การบริหารการศึกษา นโยบายและเหตุผลขององค์การและที่สำคัญคือ ขาดการบริหารที่เป็นไปตามแผน การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนะให้มีการวางแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว บัองกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ควบคู่กันไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน
3. ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการเกี่ยวกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 1,896 คน จำนวนที่เป็นผู้บริหาร 111 คน และครู จำนวน 1,785 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified - Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 91 คน ครู จำนวน 313 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 404 คน ตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
ขนาดเล็ก	26	171	197	26	30	55
ขนาดกลาง	46	487	533	36	85	121
ขนาดใหญ่	39	1,127	1,166	30	198	228
รวม	111	1,785	1,896	91	313	404

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดความหมาย ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของการวางแผนการบริหารโรงเรียนจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของเรื่องที่จะศึกษา
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล
4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาแก้ไข

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท แล้วนำไปดำเนินการหาคุณภาพของ เครื่องมื่อดังต่อไปนี้

5.1 นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของการใช้ภาษาและคุณลักษณะที่ดีของแบบสอบถาม รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก

5.2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

5.3 นำแบบสอบถามไปลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีของ ครอนบาค โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 171 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอลงหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอบหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว เพื่อขอความร่วมมือในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้ไปรับกลับคืนด้วยตนเองภายในเวลา 25 วัน สำหรับแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืน ผู้วิจัยได้ติดตามขอแบบสอบถามที่เหลือคืนด้วยตนเองเป็นครั้งที่ 2 และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวนทั้งสิ้น 402 ชุด แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 91 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ครู จำนวน 311 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.36

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ครบแล้ว ผู้วิจัยนำมาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 401 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.26
2. จำนวนแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา คือ กลุ่มผู้บริหาร ครู ตามขนาดของโรงเรียน
3. ให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่เกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในแต่ละข้อตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

4. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมาหาค่าความถี่ และร้อยละ
5. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่เกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิเคราะห์เป็นรายข้อ และโดยรวม

6. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายความว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.67 หมายความว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 3.68 - 5.00 หมายความว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
7. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ค่าทดสอบที (t-test)
8. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ตามสมมติฐานข้อ 2 และข้อ 3 โดยใช้ค่าทดสอบเอฟ (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

- 1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 64)

1.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ t - test

ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
S_1	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1
S_2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
		(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 86)

1.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ใช้ F - test

ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน การแจกแจงแบบ F
 MS_b แทน ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 95)

1.5 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 $\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 171 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1970)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายขั้นตอน และโดยรวม

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารกับของครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยค่าสถิติ t (t -test)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยหาค่า F (F -test)

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทักษะของครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยหาค่า F (F -test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครู	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	26	28.57	29	9.35
ขนาดกลาง	35	38.46	85	27.42
ขนาดใหญ่	30	32.97	196	63.23
รวม	91	100.00	310	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 91 คน เป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และเป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46

ส่วนครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 310 คน เป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.35 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42 และเป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 63.23

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อรายขั้นตอน และโดยรวม ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 3 ถึง 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม และรายชั้นตอน

ปัญหาในการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ขั้นเตรียมการวางแผน	4.045	.724	มาก	4.115	.712	มาก
ขั้นดำเนินการวางแผน	4.057	.679	มาก	4.050	.676	มาก
ขั้นปฏิบัติตามแผน	4.029	.749	มาก	4.012	.738	มาก
ขั้นติดตามและประเมินผล	3.885	.722	มาก	3.870	.710	มาก
รวม	4.006	.718	มาก	4.137	.709	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
และเพื่อพิจารณาแต่ละชั้นตอนพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกชั้นตอน

ส่วนครูมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นตอน
พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในขั้นเตรียมการวางแผน จำนวนเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ขั้นตอนเตรียมการวางแผน การนำผลการประเมิน ในการปฏิบัติงานของ ปีการศึกษาที่ผ่านมา มาใช้ประกอบการ วางแผนการบริหาร โรงเรียน	4.428	.599	มาก	4.419	.606	มาก
2.	การรวบรวมข้อมูลที่ จำเป็นในการวางแผน การบริหารโรงเรียน	4.076	.703	มาก	4.080	.685	มาก
3.	การให้ครู อาจารย์ มี ส่วนร่วมในการเสนอ ปัญหาและความ ต้องการ	3.818	.748	มาก	3.832	.727	มาก
4.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการเสนอปัญหาและ ความต้องการ	3.967	.690	มาก	3.984	.675	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
5.	การติดต่อกับหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลในการ วางแผนการบริหาร โรงเรียน	3.505	.861	ปานกลาง	3.496	.823	ปานกลาง
6.	การตรวจสอบข้อมูลให้ ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์	4.153	.744	มาก	4.135	.716	มาก
7.	การให้ความรู้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องใน เรื่องการจัดทำแผน การบริหารโรงเรียน	4.131	.618	มาก	4.116	.623	มาก
8.	การจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ในการ วางแผนการบริหาร โรงเรียน	4.186	.773	มาก	4.151	.754	มาก
9.	การกำหนดวิธีการและ ปฏิทินในการจัดทำ แผนการบริหาร โรงเรียน	3.912	.915	มาก	3.867	.909	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
10.	การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการจัด ทำแผนการบริหาร โรงเรียน	4.318	.594	มาก	4.267	.604	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.050	.720	มาก	4.034	.712	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในขั้นเตรียมการวางแผนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อการติดต่อกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลในการวางแผนการบริหารโรงเรียนมีทัศนคติว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนครูมีทัศนคติต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในขั้นเตรียมการวางแผนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อการติดต่อกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลในการวางแผนการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ขึ้นดำเนินการวางแผน จาแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
1.	การวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันปัญหาและความ ต้องการของโรงเรียน	3.780	.663	มาก	3.754	.647	มาก
2.	การวิเคราะห์สภาพ เศรษฐกิจและสังคม ของชุมชนที่โรงเรียน ตั้งอยู่มาใช้ในการวาง แผนการบริหาร โรงเรียน	3.978	.730	มาก	3.980	.701	มาก
3.	การพิจารณากำหนด วัตถุประสงค์และ เป้าหมายของ โรงเรียน	4.219	.742	มาก	4.248	.737	มาก
4.	การวางแผนให้สอดคล้องกับหน่วยงาน ต้นสังกัด	3.890	.767	มาก	3.932	.775	มาก
5.	การพิจารณาเนื้อหา รายละเอียดและความ เป็นไปได้ของ โครงการ	4.065	.663	มาก	4.032	.663	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
6.	การพิจารณาลำดับ ความสำคัญของ โครงการ	4.109	.623	มาก	4.122	.621	มาก
7.	การมอบหมายให้ครู- อาจารย์ มีส่วนร่วม ในการดำเนินการ วางแผนการบริหาร โรงเรียน	4.011	.641	มาก	3.996	.631	มาก
8.	การวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตามนิเทศ การปฏิบัติงาน	4.175	.569	มาก	4.154	.582	มาก
9.	การวางแผนประเมิน ผลการปฏิบัติงาน	4.087	.770	มาก	4.051	.757	มาก
10.	การจัดทำแผนบริหาร โรงเรียน เป็นรูปกลุ่ม	4.263	.630	มาก	4.232	.657	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.057	.679	มาก	4.050	.676	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารมีทัศนคติต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในขั้นตอนการวางแผน

อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อการจัดทำแผนการบริหารโรงเรียนไว้เป็นรูปเล่มมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ส่วนข้อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนมีปัญหาน้อยกว่าข้ออื่น

ส่วนครู มีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน ในขั้นดำเนินการวางแผนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อการพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียนมีทัศนะว่ามีปัญหามากกว่าข้ออื่น ส่วนข้อการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนมีปัญหาน้อยกว่าข้ออื่น

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในขั้นปฏิบัติตามแผน งานแยกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
<u>ขั้นปฏิบัติตามแผน</u>							
1.	การมอบหมายอำนาจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้กับผู้ปฏิบัติงาน	4.164	.654	มาก	4.135	.669	มาก
2.	การควบคุมกำกับ ติดตามและนิเทศงาน ให้เป็นไปตามแผน	3.362	.983	ปานกลาง	3.361	.948	ปานกลาง
3.	การประชุมร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงาน	4.334	.646	มาก	4.325	.654	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
4.	การสนับสนุนในด้าน ทรัพยากรและอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติตามแผน	4.351	.673	มาก	4.312	.679	มาก
5.	การประสานงานกับ บุคคลหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้การ ปฏิบัติงานเป็นไปตาม แผน	4.120	.697	มาก	4.096	.704	มาก
6.	การยืดหยุ่น และการ ปรับแผนให้สอดคล้อง กับความต้องการและ ทรัพยากรในท้องถิ่น	3.857	.877	มาก	3.861	.842	มาก
7.	การยึดหลักราชการ ในการปฏิบัติงานอย่าง จริงจัง	3.615	.892	ปานกลาง	3.619	.865	ปานกลาง
8.	การปฏิบัติงานตามแผน อย่างต่อเนื่อง	3.835	.806	มาก	3.841	.778	มาก
9.	การบำรุงขวัญและ กำลังใจแก่บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน	4.450	.601	มาก	4.409	.605	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{x}	S.D.	แปลความ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
10.	การรายงานความ ก้าวหน้าของการปฏิบัติ งานตามแผนที่กำหนด ไว้	4.153	.665	มาก	4.164	.640	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.029	.749	มาก	4.012	.738	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้บริหารมีทัศนคติต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในชั้นปฏิบัติตามแผนอยู่ใน
ระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศงานให้เป็นไปตามแผน และข้อ
การยึดหลักราชการในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนครูมีทัศนคติต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในชั้นปฏิบัติตามแผนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก
ยกเว้นข้อการยึดหลักราชการในการปฏิบัติอย่างจริงจัง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในชั้นคิดตามผลและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การกำหนดตัวบุคลากร ที่มีความรู้และความ สามารถ ให้รับผิดชอบ ในการประเมินผล	3.791	.796	มาก	3.775	.779	มาก
2.	การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการที่จะประเมิน อย่างละเอียด	4.054	.780	มาก	4.035	.773	มาก
3.	การเลือกใช้วิธีการ ประเมินผลให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของแต่ละ โครงการ	3.890	.809	มาก	3.874	.788	มาก
4.	การประชุมชี้แจงให้ บุคลากรเข้าใจขั้นตอน การติดตามและ ประเมินผล	3.912	.796	มาก	3.894	.779	มาก
5.	การให้ผู้ปฏิบัติมีส่วน ร่วมในการกำหนด เกณฑ์การประเมิน	3.967	.722	มาก	3.929	.702	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
6.	การสร้างเครื่องมือในการประเมินผลให้ครอบคลุมรายละเอียดโครงการที่จะประเมิน	3.857	.676	มาก	3.861	.661	มาก
7.	การประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน	4.011	.605	มาก	3.996	.599	มาก
8.	การตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้	4.044	.773	มาก	4.012	.759	มาก
9.	การจัดทำเอกสารสรุปผลการประเมินผลงานตามแผนเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบหลังการประเมินทุกครั้ง	3.274	.700	ปานกลาง	3.281	.693	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
10.	การสรุปผลที่ได้รับจาก โครงการ ปัญหา และข้อเสนอแนะ เมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อนำไปใช้ใน ปีการศึกษาต่อไป	4.054	.565	มาก	4.035	.565	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.885	.722	มาก	3.870	.710	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้บริหารมีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในชั้นติดตามผลและประเมิน
ผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อการจัดทำเอกสาร สรุปผลการประเมินผลงานตามแผน
เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบหลังจากการประเมินทุกครั้ง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ส่วนครูมีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียน ในชั้นติดตามและ
ประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อการจัดทำเอกสารสรุปผลงานตามแผนเพื่อ
เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบหลังจากการประเมินทุกครั้ง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลปรากฏ
ดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนโดยรวม
และจำแนกเป็นรายขั้นตอน

ปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร			ครู			t
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	
ขั้นเตรียมการวางแผน	4.054	.724	มาก	4.115	.712	มาก	.34
ขั้นดำเนินการตามแผน	4.057	.679	มาก	4.050	.676	มาก	.14
ขั้นปฏิบัติตามแผน	4.029	.749	มาก	4.012	.738	มาก	.26
ขั้นติดตามและประเมินผล	3.885	.722	มาก	3.870	.710	มาก	.26
รวมเฉลี่ย	4.006	.718	มาก	4.137	.709	มาก	.27

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารและครูมีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม
ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการ
วางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามผลและประเมินผล ก็พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง
และขนาดใหญ่

ปัญหาการวางแผนการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	2 88	809.806 30.765	404.903 348.872	1.161
รวมเฉลี่ย		90	3150.5714	-	-

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน
มีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาการวางแผนการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
ขั้นเตรียมการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	34.981	17.491	.0510
ขั้นดำเนินการวางแผน	ภายในกลุ่ม	307	105240.038	342.801	
ขั้นปฏิบัติตามแผน					
ขั้นติดตามและประเมินผล					
รวมเฉลี่ย		309	105275.019	-	-

จากตาราง 10 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน
มีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 11 - 12

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียม
การวางแผน ชั้นดำเนินการวางแผน ชั้นปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตามและประเมินผล
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาการวางแผนการบริหาร โรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ชั้นเตรียมการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	63.838	31.191	1.323
	ภายในกลุ่ม	88	2722.688	24.121	
	รวม	90	2186.527		
2. ชั้นดำเนินการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	26.291	13.146	.587
	ภายในกลุ่ม	88	1971.840	22.407	
	รวม	90	1998.131		
3. ชั้นปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	103.973	51.986	1.800
	ภายในกลุ่ม	88	2541.015	28.875	
	รวม	90	2644.989		
4. ชั้นติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	28.677	14.338	.525
	ภายในกลุ่ม	88	2404.465	27.323	
	รวม	90	2433.143		

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาด
ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน ชั้นดำเนินการวางแผน
ชั้นปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน
ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล จำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน

ปัญหาการวางแผนการบริหาร โรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ชั้นเตรียมการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	24.770	12.385	.5296
	ภายในกลุ่ม	307	7179.904	23.387	
	รวม	309	7204.674		
2. ขั้นดำเนินการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.619	.809	.036
	ภายในกลุ่ม	307	6805.867	22.168	
	รวม	309			
3. ขั้นปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.807	1.904	.0665
	ภายในกลุ่ม	307	8787.032	28.622	
	รวม	309	8790.838		
4. ขั้นติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.104	.053	.0020
	ภายในกลุ่ม	307	8129.392	26.480	
	รวม	309	8129.469		

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน
มีทัศนะต่อปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร ชั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน
และขั้นติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวนตามขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 404 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 91 คน ครู จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 99.26

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผนและขั้นติดตามและประเมินผล จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 404 ชุด โดยได้รับ
แบบสอบถามคืนมา จำนวน 402 ชุด เป็นสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 401 ชุด คิดเป็นร้อยละ
99.26

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน
ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล โดยหาค่าเฉลี่ย
(Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)
3. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและของครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยค่าสถิติ t
(t -test)
4. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยหาค่า
 F (F -test)
5. เปรียบเทียบทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยหาค่า
 F (F -test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมากและขึ้นที่พบว่า มีปัญหามากกว่าชั้นอื่น ๆ คือ ชั้นดำเนินการวางแผน และชั้นที่มีปัญหา รองลงไปได้แก่ ชั้นเตรียม การวางแผน ชั้นปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตามและประเมินผล ตามลำดับ
2. ครูมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และขึ้นที่พบว่า มีปัญหามากกว่า ชั้นอื่น ๆ คือ ชั้นเตรียมการวางแผน และชั้นที่มีปัญหา รองลงไปได้แก่ ชั้นดำเนินการวางแผน ชั้นปฏิบัติตามแผน และชั้นติดตามและประเมินผล ตามลำดับ
3. ผู้บริหารและครู มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการ วางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและในแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน
5. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผน การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและในแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และขึ้นที่พบว่า มีปัญหามากกว่าชั้นอื่น ๆ คือ ชั้นดำเนินการวางแผน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ชั้นดำเนินการ

การวางแผนเป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนมาวิเคราะห์ให้ชัดเจน กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และโครงสร้างของโครงการ ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการให้เป็นรูปเล่ม ผู้บริหารได้มอบหมายให้บุคลากรร่วมกันจัดทำ ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ และต้องรู้จักวิธีเขียนโครงการให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ หากบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำ การดำเนินการในขั้นนี้ก็จะมีผลเสีย โรงเรียนก็จะไม่มีกรอบหรือทิศทางหรือแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมบูรณ์ อุบถัมภ์ (2532 : 94) ที่กล่าวไว้ว่า อุปสรรคที่เกิดจากการวางแผนคือ บุคลากรขาดความรู้ในหลักวิชาที่เกี่ยวกับวิธีการวางแผนและยังไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ เจือกวัน (2536 : 99) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนบริหารโรงเรียนไว้ว่า ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการดำเนินการวางแผน คือ ครูอาจารย์ยังไม่ค่อยมีความรู้และให้ความร่วมมือในการดำเนินการวางแผน การกำหนดแผนงานและโครงการจึงควรให้ครูอาจารย์ได้เข้ารับการอบรมในเรื่องการวางแผนและให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการร่วมมือกันปฏิบัติ ควรวางแผนการใช้งบประมาณให้ตรงกับความต้องการมากที่สุด และนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารมีทัศนะว่า ขั้นตอนในการวางแผน เป็นขั้นที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้สอนมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และขั้นที่พบว่ามีปัญหามากกว่าขั้นอื่น ๆ คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติอย่างแท้จริง เมื่อได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้เป็นผู้ดำเนินการในขั้นเตรียมการวางแผน จึงปฏิบัติไม่ถูกเพราะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนดังกล่าวจึงพบว่าขั้นนี้มีปัญหามากกว่าขั้นอื่น ๆ ฉะนั้นหากจะให้ครูดำเนินการวางแผนให้ถูกต้อง และลดปัญหาในขั้นเตรียมการ

วางแผนให้ลดน้อยลง ผู้บริหารควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนให้แก่ครูก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมควร อินทร์ชัย (2536 : 82) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ขั้นเตรียมการวางแผน ควรจัดให้มีการประชุมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจในการจัดทำแผน จัดให้มีการอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่องการจัดทำแผน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ เจือกวัน (2536 : 98) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารระดับเหนือควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนบริหารโรงเรียน โดยจัดฝึกอบรมภายในโรงเรียน จัดทำเอกสารเผยแพร่ หรือส่งผู้บริหารและครูอาจารย์เข้ารับการศึกษอบรมเรื่องการวางแผน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ได้มีความรู้และเห็นความสำคัญของการวางแผน นอกจากนี้ขั้นเตรียมการวางแผนเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 6) ได้กำหนดแนวทางในการเตรียมการวางแผนไว้ว่า ผู้บริหารและครูต้องจัดเตรียมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผน ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการเตรียมการวางแผนให้สอดคล้องกับงบประมาณที่จะได้รับ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุณี จันทนานุวัฒน์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากในขั้นก่อนการวางแผน (ขั้นเตรียมการวางแผน) และขั้นการประเมินผล

3. ผู้บริหารและครูมีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานด้านการวางแผนโดยตรง มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารงานโรงเรียนถึง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงิน และงานความสัมพันธ์

กับชุมชน โดยเฉพาะงานวิชาการ งานอาคารสถานที่ และงานธุรการการเงิน ซึ่งภาระอันหนักหน่วงที่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเกือบทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการ นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมีภาระในการเข้าประชุมอบรมสัมมนาเป็นประจำทุกเดือน จึงไม่มีเวลาพอที่จะให้ความสำคัญกับการวางแผน ส่วนครูก็มีภาระในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานพิเศษตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดกิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ งานการสำรวจข้อมูล กรอกข้อมูลให้กับหน่วยงานอื่นและหน่วยเหนือ ซึ่งในแต่ละปีการศึกษามีงานดังกล่าวเข้ามาตลอดปีและเป็นงานที่ละเอียดและค่อนข้างจะเป็นภาระแก่ครูมีใช้น้อย ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำแผน หรือนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมบูรณ์ อุบถัมภ์ (2532 : 94) ที่ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ขาดข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผน ใช้วิธีการวางแผนตามความเคยชิน เหตุผลดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารและครูมีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่ว่าขนาดใดย่อมมีการกิจในการบริหาร โดยเฉพาะการวางแผน แต่เนื่องจากในกระบวนการวางแผนนั้น มีขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอนและในแต่ละขั้นตอนต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนและต้องใช้เวลาพอในการดำเนินการวางแผน การให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ ทรัพยากร และความร่วมมือในการประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินการวางแผนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

มีข้อสังเกตว่าปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนในแง่ที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทุกคนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารนั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น ทักษะการบริหาร กระบวนการบริหาร จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา แต่เมื่อมาปฏิบัติงานในโรงเรียนกลับพบว่ายังมีปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่าการวางแผนย่อมมีปัญหาในการปฏิบัติ เช่นเดียวกับในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนที่พบว่าเป็นปัญหาได้แก่

1. ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผน
2. บุคลากรผู้ปฏิบัติไม่มีเวลาพอในการวางแผน โดยผู้บริหารเองต้องปฏิบัติงานภารกิจในหลาย ๆ เรื่อง จึงมอบหมายการวางแผนให้เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยหรือครูผู้สอนอื่น ๆ
3. ขาดแคลนทรัพยากรในการบริหาร เช่น วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ
4. ขาดการติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ประจวบอดประเสริฐ (2535 : 105 - 106) ที่ได้เสนอถึงปัญหาในการวางแผนพอจะสรุปได้ในลักษณะที่กล่าวมาดังนี้

1. ขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. ขาดข้อมูลในการวางแผน
3. ผู้บริหารและ/หรือสมาชิกขององค์การไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน
4. ขาดทรัพยากร ซึ่ง ได้แก่ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ เงินและวัสดุอุปกรณ์ในการวางแผน
5. แผนที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับนโยบาย
6. ขาดการควบคุม กำกับ นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
7. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง

และตรงกับคำกล่าวของ สมบูรณ์ อุปถัมภ์ (2532 : 94) ที่ได้ให้ความเห็นว่าอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการวางแผนมีดังนี้

1. การขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. การขาดข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญกับหลักวิชาการวางแผนอย่างเพียงพอ กล่าวคือใช้วิธีการวางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์
4. การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายไม่แน่นอน หรือไม่ประสานสอดคล้องกันทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผน
5. การนำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาพัวพันกับการวางแผน
6. สภาพแวดล้อม อัน ได้แก่ สภาพสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นอุปสรรค

7. การขาดปัจจัยในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

จากปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำคู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษาแจกให้ทุกโรงเรียน และให้มีกลุ่มโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เพื่อให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเน้นให้กลุ่มโรงเรียนมีแผนพัฒนาของกลุ่มจัดทำงานในระบบกลุ่มทำให้ผู้บริหารได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน จึงมีความคิดเห็นต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะมีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ เจือกวัน (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงเกียรติ พิฆมมงคล (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้ง 3 ขั้นตอนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล นาคเหล็ก (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัย สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมควร อินทะรังษี (2536 : ง - จ) ที่ศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ พุ่มจาปา (2536 : 106) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้างาน แผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่

ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

5. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาไม่ว่าขนาดใดก็ตาม ครูอาจารย์ต้องร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบัติ โกรนรา (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ เจือกไว้น (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ที่พบว่า ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงเกียรติ พิษมงคล (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปีทั้ง 3 ขั้นตอน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้ผู้บริหารและครูได้เข้ารับการอบรมในเรื่องการวางแผนบริหารโรงเรียนใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงานของปีการศึกษาที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายในการบริหารงานให้เป็นรูปธรรมเด่นชัด และแจ้งให้บุคลากรทุกคนได้ทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน
4. ควรมีการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณเพื่อการดำเนินการวางแผนการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
5. ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะความต้องการ และมีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างแท้จริง โดยคอยอำนวยความสะดวก และจัดสรรทรัพยากรในการจัดการ เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
6. ควรมีการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารโรงเรียนในทุกขั้นตอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
7. โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนบริหารโรงเรียน ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงในเขตการศึกษาเดียวกัน เพื่อจะได้เปรียบเทียบปัญหาและทราบแนวทางในการแก้ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการวางแผนการบริหาร
โรงเรียน ในกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการ
วางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล

3. ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการวางแผนการบริหาร
โรงเรียนโดยจำแนกตาม คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ไอบาสวัสดิ์. "การวางแผนและการประเมินผลงาน," ใน เอกสารการสอนชุด
ฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 9 - 15. หน้า 007 -
1094. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2528.
- การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, สำนักงาน. การประเมินคุณภาพนักเรียนปี 2535.
สมุทรสาคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร,
2536. อัดสำเนา.
- _____. ประถมศึกษา'36. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร,
2536.
- _____. แผนปฏิบัติการประจำปี 2537. สมุทรสาคร : ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ,
2537. อัดสำเนา.
- กิติมา ปรีดีคัลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพิทักษ์,
2532.
- โกมินทร์ สังคะนอง. การวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การบริหารและนิเทศการประถมศึกษา
อำเภอ/กิ่งอำเภอ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527ข.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2527ค.
- _____. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา เล่ม 9. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2529.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามัญนิติบุคคล, 2529.
- _____. รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับ
ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2531.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- _____. การวางแผนพัฒนาการศึกษาและแนวปฏิบัติในการทำแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผนสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : พันธุ์พิบูลย์ช่าง, 2535.
- จำเนียร ศศิบุตร. ประถมศึกษา' 36. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, 2536.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. "แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา," ใน ชุดฝึกอบรมการวางแผนการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด หน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 1 - 59. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2529.
- ทรงเกียรติ พีชมงคล. การศึกษายุทธการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสตูล. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- ธงชัย สันติวงษ์. การวางแผน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- ประทุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2535.
- ประสิทธิ์ พุ่มจำปา. ยุทธการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, 2536.

- ศักดิ์ชัย ปัญหา. กระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 6. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ศุภฤกษ์ พู่ผ่า. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. อัดสำเนา.
- สนอง เครือมาก. คู่มือสอบปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
นครสวรรค์ : บริษัท เรียนดี จำกัด, 2533.
- สนั่น สุธากุล. การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู.
ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530.
อัดสำเนา.
- สมควร อินทะรังษี. ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียน
ประถมศึกษาผู้บริหารโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดน่าน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
นเรศวร, 2534. อัดสำเนา.
- สมชาย เทพแสง. "การวางแผนงานในโรงเรียน," สารพัฒนาหลักสูตร. 77 : 18 -
21 ; สิงหาคม 2531.
- สมบัติ ไกรนรา. การศึกษาการปฏิบัติงานการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.
ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535.
อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ อุปัทม์. ความรู้และหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์,
2532.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- สมพร ชุนพิลึก. ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.

- สมศักดิ์ เจือแก้ว. การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. ปรินตันพจน์ กศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2523. อัดสำเนา.
- สาอางค์ สิหาพงษ์. "การวางแผนในระดับกรม : ตัวแบบและการวิเคราะห์ในหน่วยงาน
ราชการ," วิจัยสนเทศ. 9(97) : 28 - 37 ; ตุลาคม 2531.
- สุชัย จันทราวัฒน์. การศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- สุวิมล นาคเหล็ก. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการ
วางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัย สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กรมอาชีวศึกษา. ปรินตันพจน์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
2535. อัดสำเนา.
- เสนาะ ศรีพิเศษ. ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. ปรินตันพจน์ กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.
- Akinsanya, Adeyemi Adesegun. "Teacher Participation in Educational
Planning in Lagos Nigeria," Dissertation Abstracts
International. 34 : 2686 - A ; April, 1974.
- Belase, Leknb N. "Promlems of Planning and Impliemting Vocational
Educaytion in a Developing Country : A Case of Napal,"
Dissertaton Abstracts International. 4(2) : 430-A; August,
1982.
- Carlton, Jabarn S. "An Assessment of Public Elementary Education
During the Decade of the Sixties, with Particular Emphasis
and Planned Goals and Their Achievement," Dissertation
Abstract International. 34 : 6288 - A ; June, 1973.
- Currid, Michael. "A Study of Planning at School Country Level in
the State of West Virginia," Dissertation Abstracts
International. 43 : 28 - A ; July, 1982.
- Jacobsen, Lawrence T. "Study of the Status of Long - Range Planning
in Illionis School Districts," Dissertation Abstracts
International. 39 : 5232 - A ; March, 1979.

- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," in Journal for Education and Psychological Measurement. 30 : 607 - 610 ; November, 1970.
- Robert, Susie Jane. "A Process Model for Use by Educational Administrators in Planning Educational Facilities in State of Alabama," Dissertation Abstracts International. 39(9) : 5247-A; March, 1979.
- Warren, Feigerg Marin. "An Analysis of Guidelines for in Service Teacher Education Practices in Selected School Grades 5 - 9," Dissertation Abstracts International. 35 : 3561 - A; December, 1974.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแบบสอบถาม

1. รศ.ดร.สุนทร ไครตบรรเทา อาจารย์ภาคการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ว่าที่ร้อยตรีจรูญ มุ่งการนา ผู้อำนวยการโรงเรียนพรานฉัตร
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
3. นายเฉลียว ทิพย์ท่าไม้ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
4. นางสาวศศิธร วงษ์เมตตา ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
5. นายประเสริฐ ทองประเจียดศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร

ที่ ทม 1007/0719

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 มกราคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพรานี่ลวิษระ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายพุง นาคอ่อน เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
 วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
 นิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
 ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ.สังวาลย์ คล้ายกระแสน ประธาน

รศ.ทวีบุรณ์ หอมเย็น กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
 ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0720

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 มกราคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายพยุ่ง นาคอ่อน เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำปริญญา
นิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามที่คณะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ.สังวาลย์ คล้ายกระแสน ประธาน

รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0721

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 มกราคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ที่

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายพยุ่ง นาคอ่อน เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญา
นิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ. ลังวาลย์ คล้ายกระแสน ประธาน

รศ. ทวีบุรณ หอมเย็น กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
และ นายประเสริฐ ทองประเจียด ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งศึกษาปัญหาในกระบวนการวางแผนการบริหารโรงเรียน
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล
2. คำตอบของท่านไม่เป็นผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การทำงานของท่าน
แต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาในการ
ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
3. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อด้วยความรู้สึกที่แท้จริงและเป็นจริง
มากที่สุด จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยมากที่สุด การตอบคำถามของท่านไม่มีผิดหรือถูก
เพราะความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้เพื่อประโยชน์
ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น
4. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 1

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านในข้อคำถามต่อไปนี้

1. ตำแหน่ง

- () ผู้บริหารโรงเรียน (รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนด้วย)
 () ครู

2. โรงเรียนปัจจุบันของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

- () ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 121 คน)
 () ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)
 () ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนมากกว่า 300 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

ปัญหาในการวางแผนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการวางแผน ขั้นตอน
 การวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล

คำชี้แจง

โปรดประเมินทุกข้อ โดยพิจารณาว่า การวางแผนการบริหารโรงเรียนของโรงเรียน
 ท่านมีปัญหาอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับของปัญหา ข้อละ 1 ช่อง
 (กรุณาตอบทุกข้อ)

มีปัญหาน้อยที่สุด	ให้เขียน / ลงในช่องน้อยที่สุด
มีปัญหาน้อย	ให้เขียน / ลงในช่องน้อย
มีปัญหามากกลาง	ให้เขียน / ลงในช่องปานกลาง
มีปัญหามาก	ให้เขียน / ลงในช่องมาก
มีปัญหามากที่สุด	ให้เขียน / ลงในช่องมากที่สุด

ข้อ	กิจกรรมการวางแผนการบริหารโรงเรียน	ระดับทักษะที่เกี่ยวกับปัญหา					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย กรอก
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
(0)	การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน บริหารโรงเรียน/.
(00)	การเบิกจ่ายวัสดุเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงาน ตามโครงการ/.

คำอธิบายตัวอย่าง

ข้อ (0) แสดงว่า ผู้ตอบพิจารณาเห็นว่า การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จึงทำเครื่องหมายลงในช่องมาก

ข้อ (00) แสดงว่า ผู้ตอบพิจารณาเห็นว่า การเบิกจ่ายวัสดุเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานตามโครงการ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำเครื่องหมายลงในช่องมากที่สุด

ตอนที่ 2

แบบสอบถามปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อ	กิจกรรมการวางแผนการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับทัศนคติเกี่ยวกับปัญหา					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย กรอก
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
	<u>ขั้นเตรียมการวางแผน</u>						
1.	การนำผลการประเมินในการปฏิบัติงานของ ปีการศึกษาที่ผ่านมา มาใช้ประกอบการวางแผน การบริหารโรงเรียน						
2.	การรวบรวมข้อมูลที่สำคัญในการวางแผน การบริหารโรงเรียน						
3.	การให้ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการ						
4.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการ						
5.	การติดต่อกับหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลในการวางแผนการบริหารโรงเรียน						
6.	การตรวจสอบข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์						
7.	การให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การจัดทำแผนการบริหารโรงเรียน						
8.	การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ใน การวางแผนการบริหารโรงเรียน						

ข้อ	กิจกรรมการวางแผนการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับทัศนคติเกี่ยวกับปัญหา					ข้อนี้ สำหรับ ผู้วิจัย กรอก
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
9.	การกำหนดวิธีการและปฏิทินในการจัดทำแผน บริหารโรงเรียน						
10.	การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการจัดทำ แผนบริหารโรงเรียน						
	<u>ขั้นตอนการวางแผน</u>						
11.	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของ โรงเรียน						
12.	การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ที่โรงเรียนตั้งอยู่มาใช้ในการวางแผนบริหาร โรงเรียน						
13.	การพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของโรงเรียน						
14.	การวางแผนให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด ..						
15.	การพิจารณาเนื้อหา รายละเอียดและความ เป็นไปได้ของโครงการ						
16.	การพิจารณาลำดับความสำคัญของโครงการ						
17.	การมอบหมายให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการวางแผนการบริหารโรงเรียน						

ข้อ	กิจกรรมการวางแผนการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับทักษะที่เกี่ยวกับปัญหา					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย กรอก
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
35.	การให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ การประเมิน						
36.	การสร้างเครื่องมือในการประเมินผลให้ ครอบคลุมรายละเอียดโครงการที่จะ ประเมิน						
37.	การประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด ไว้ตามแผน						
38.	การตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้						
39.	การจัดทำเอกสารสรุปผลการประเมิน ผลงานตามแผนเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบหลังการประเมินทุกครั้ง						
40.	การสรุปผลที่ได้รับจากโครงการ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เมื่อสิ้นสุด โครงการ เพื่อนำไปใช้ในปีการศึกษาต่อไป						

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายพยุ่ง ชื่อสกุล นาคอ่อน

เกิดวันที่ 7 เดือน มิถุนายน พุทธศักราช 2501

สถานที่เกิด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 91/75 ถนนพระราม 2 แขวงแสมดำ
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดโคกขาม ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร 74000

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2511 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสันตราบ
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. 2514 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดโสภณาราม
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. 2517 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิงหราชพิทยาคม
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2520 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม (ป.กศ.)
- พ.ศ. 2523 พิเศษครูมัธยมศึกษา ศึกษาด้วยตนเอง (พ.ม.)
- พ.ศ. 2527 ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูนครปฐม (ค.บ.)
- พ.ศ. 2539 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (กศ.ม.)

ปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

บทคัดย่อ

ของ

พยุ่ง นาคอ่อน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นติดตามและประเมินผล โดยจำแนกตัวแปรตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 404 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมและในแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน
4. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

PROBLEMS IN PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATIVE PLANNING UNDER
THE JURISDICTION OF THE SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATION
OFFICE AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS AND TEACHERS
IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

PHAYUNG NAKON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 1996

The purposes of this research were ; to study the level of problems of school administration planning as perceived by the administrators and teacher of the primary school under the Samut Sakhon office of primary Education, the 4 aspects of problems were planning preparation, planning formulation, planning operation and evaluation and follow - up ; and to compare administrators' and teacher perception towards planning problems as classified by school size.

The samples used in this research included 404 school administrators and teachers. The instrument used for collecting data was 40 items of the rating - scale questionnaire. Mean, Standard deviation, t-test and F-test were statistical devices used for the data analysis.

The main research finding were as follows :

1. The problems of school administration planning as perceived by the administrators and by the teachers was high.
2. There was no statistical significant difference regarding the problems of school administration planning as perceived by the teachers and administrators.
3. There was no statistical difference regarding the problems of school administration planning as perceived by the administrators in different school size.
4. There was no statistical difference regarding the problems of school administration planning as perceived by the teachers in different school size.